

Perica Mišić

Riječi i izrazi iz Bosanske Posavine

(Prilog za "Rječnik hrvatskog jezika Bosanske Posavine")

Donji Hasić / München, 1988 - 2008. godine

A

- aca** - uzvik nadraživanja psa
aj ba - hajde bolan; nema veze
ajdamak - (tur. toljaga; batina; malj) komaljika; komušika
ajderga - hajde (udari, uradi i sl.)
a jer - zašto
Ajsić - Hasić
akovati - (tur.) hakovati; procjenjivati ljetinu kmetova za oporezivanje
alaliti - (tur.) halaliti; oprostiti; pokloniti
aljinka - haljinka
aluga - haluga, velika trava, travurina, zaraslo travom
alva - (tur.) halva
amanet - (tur.) zavjet
ambrela - amrel; kišobran
andramolja - andramolje; nepotrebne stvari; dronjci; tričarije
andrmolja – v. andramolja
antilopke - poluduboke šnirane cipele od "antilop" (nabuk) kože
anjc - (njem. die Eins - jedinica) vrsta igre kartama
anjcug - (njem. der Anzug) muško odijelo
aranija - oranija, kazan
arenda - zakup zemljišta za obradu
aršin - dužina brdila tkalačkog stana
arterac - arterški bunar
Asić - Hasić
asna - (tur.) učinak; ćar; dobit, korist
astal - (mađ.) stol
asura - (tur.) hasura; prostirka od rogoza
asvalt - asfalt
Ašić - Hasić
ašikovati - (tur.) zabavljati se (momak i djevojka)
Atovi - dio Savulja
atresa - adresa
auto-trikter - pomoćni, linijski sudija u nogometu
avdika - vrsta trave, korova
avlica - (dem.) mala avlija
avlija - (tur.) havlija; dvorište
azija - (tur.) pismo (Revers) kovanog novca

B

- baba gozdara** - izmišljena osoba "iz bunara" kojom se plaše djeca
babak - drveni stub udaren u zemlju, kolac
babe i žabe - škriļjke kamena vješto bačene i odbijene od površine vode
babine - babinjarke; običaj obilaska i nošenja poklona porodilji
babinjarke - 1. običaj obilaska porodilje sa poklonima; 2. žene koje su došle na babine
babura - vrsta velike, mesnate paprike
bacanj - pletena košara bez dna za lov ribe

bačka - pačka, stabljika luka za sjemen
badem - bagrem
baer - (tur. bair) obala, rub kanala
baga - insekt tvrdokrilac, žohar
baja - 1. otac; 2. stariji čovjek uopće
bâja - prase
bajato - (tur.) staro
bajer - v. baer
bajir - v. baer
bajlag - (njem. die Beilage-prilog) zakrpa za vanjsku gumu bicikla
bajrektor - bajraktar; zastavnik
bakcili - bacili
baljega - balega, izmet od stoke, stajsko đubrivo
baljezgati - pričati gluposti
bandar - grgeč; bandaš (*Perca fluviatilis*)
bandaruša - jača, crna udica za pecanje bandara
baniti - banuti; iznenada doći
bardati - pamtiti
bartolovača - vrsta kruške
basamake - (tur.) stepenice (obično drvene, ulazne)
bašluk - gornji dio preslice
bata - barska biljka peperjastog cvijeta; "barski pamuk"
becnuti se – brećnuti se; naglo se probuditi; trgnuti se od straha
beciklo - biciklo
bečiti se - podrugljivo plaziti jezik i praviti grimase očima
begenisati - (tur.) šacovati; birati po svom ukusu
bela - bešika; vrsta kartaške igre
belati - ljuljati dijete u bešiki
belaj - (tur.) 1. šegadžija; 2. nevolja
belegija - komad tvrdog kamena za oštrenje
beljiti se - kreveljiti se; bekeljiti se
bendati - uvažavati (nekoga), akceptirati
bent - obala kanala ili zemljanog nasipa
beša - bešika; od pruća pletena kolijevka za bebe
bešati - nasumice redati; nabrajati bez veze i smisla
bešika - v. beša
bezbeli - naravno; sigurno; zna se da je tako
bezec - ostatak nečega
bezecovati - zagovoriti; zapikati
biber - vrsta sitnog crijepa
biba - pura, purica, ćurka, tuka
bibnjak - vrsta biljke za hranjenje pačića
bijela peka - osušeni komadi mesa uz svinjsku kičmu
bijeliti lan - ispirati lan i sušiti ga na travi
bijelko - sijed čovjek
biljeg - (njem. der Beleg) karakterističan znak na koži (obično madež)
birićet - (tur.) berićet; obilje; sreća; blagoslov
birikati se - dotjerivati se, sređivati se, lijepo se oblačiti
birkati - ostati sa jednom dominom u ruci

biti kod goveda - čuvati stoku
biti ko pišća - biti elegantan, uredan
biti parada - biti istog godišta
biti pod falinkom - imati manu, nedostatak
biti potrčan - 1. biti vrijedan; 2. biti halapljiv
biti šaren - biti moralno sumnjiv
biti u bostanu - 1. čuvati bostan; 2. krasti bostan
biti volovi - 1) isti broj bodova i igri kartama; 2) biti isto udaljen od klipa u igri bliške ili noške
biti zima - biti hladno po tijelu
biva - kobiva
bjelača - vrsta ženske košulje
bjelica - 1. vrsta poludivlje sitne šljive za rakiju; 2. bijela riba
bjelić - vrsta kukuruza
blagosov - blagoslov; vrsta igre kartama
blato - smješa blata i piljevine za zidanje
blečati - jecati, plakati bez razloga
blejati - blenuti; bezizražajno, tupo gledati
blento - glupav, naivan čovjek
bliška - igra nadbacivanja metalnih novčića uz zid ili uz šibu zabodenu u zemlju
bliznaci - blizanci
bliznačad - (muški) blizanci
blješćati - blještati
bljuvati - povraćati
bljuzge - barice nastale otapanjem snijega
bobane čorape - ručno pletene vunene čarape sa bobama
boca - čičak; vrsta korova bodljikavih listova
bodve - osti; koplje za lov ribe
bogarati - psovati; bogatati
bogârati - uzrečica u govoru; znak čuđenja
bogoroditi - psovati, prigovarati
bogovat - neradnik; lijenčina; osoba koja "krade Bogu dane"
bolan - uzrečica; unesrećen
bona - uzrečica prema ženama; jadnica; sluškinja
bora - vrsta tkanine za vezenje (stolnjaci, otarci)
boranica - vrsta ženske košulje
borana artija - krep-papir, krep-harija
boremi - izgleda; biće da je tako; nema druge
borme - bome
bosa - nepravilno bačena kugla koja nije udarila u dasku
Božanuša - polja između hasićkih Lugova i Novog Sela
božječad - djeca bez roditelja; ubogi; siroti
brabonjak - sitni tvrdi izmet
bradva - (njem. das Beil) velika sjekira
brašnara - gusta vreća za brašno
brav - krme, hranjenik
brazga - bazga; zova
brdila - dio tkalačkog stana za zasnivanje niti
brdo - "češalj" od žice na tkalačkom stanu

brĊe - brĊani
breda - velika testera za drvo
bremzati - (njem. bremsen) koĉiti; zaustavljati
brenovati - (njem. brennen - prŹiti, sagorijevati) ukovrdŹati kosu; dati mini-val
brezga - drezga; barska biljka od koje se pravi asura
brezobrašĉina - bezobrazluk
briĉiti - brijati
bridnuti - napiti se
brisalo - gumica za brisanje
brudan - budan
brunjav - nepoĉešljan; neuredne kose
brzak - vrsta kukuruza
buba - svinjski Źeludac
bubara - dušek od prednog platna napunjen slamom ili kukuruznom Źuškrom
bublav - trbušast
bucati se - 1. bacati se kamenjem u vodu gdje se peca; 2. praĉakati se (riba na vodi)
bucov - barski smuĉ
budŹo - znaĉajan ĉovjek u vlasti; direktor
budŹovan – v. budŹo
bugija - 1. panika, guŹva; 2. podignuta prašina (za konjima npr.)
bukal - bokal, posuda za vodu
bukvica - bokvica, vrsta trave, mamac za pecanje Źaba
bundeva - bundava, tikva
bunjište - smetlište, odlagalište otpada
bunovan - pospan; tek probuĉen
buran - bunar, studenac
buranija - boranija, vrsta graha
burumac – borumac; vrsta krupnih oraha
busa - komad zemlje, gruda
busati se - bacati se na nekog busama zemlje
butica - but; butina; stegno; bedro
butka – v. butica
buva - buha
buza – boza; napitak od kukuruznog brašna

C

cajkan - milicionar; policajac
ceba - cebaljka, ljuljaška
cebaljka - v. ceba
cedlja - cedulja
ceger - (njem. Zecker) pletena ĉetvrtasta košara sa ruĉkama i poklopcem
cerovka - vrsta dinje
cica-maca - procvjetala vrba
cicvara - vrsta jela od kukuruznog brašna
cijelo - sve "ture" ili sve "azije"
cijeve - cijevi od trske za sukanje preĉe
cimati - mrdati, drmati, ljuljati

ciment - cement
cinderica - šibice, žigice
cjetka - cijetka, cjedilo
copara - neuredan, otpadan čovjek
crljen - crven
crveljiv - crvav
cunjati - njuškati; tražiti
curka - curica u pubertetu

Č

čajo - "šef protokola" u svatovima
čamati - češati
čampati se - otimati se, grabiti se za nešto
čanak - drvena časa
Čandrička - (tur. mjesto za dosadu) naziv bare kod igrališta u Hasiću
čaorci - krezo; kukuruz sa rijetkim zrnom
čatma - dizanje građe; pokrivanje kuće
čatnja - čatma
čele - pčele
ček-ček - prijetnja: čekaj-čekaj
čekmez - (tur.) šareni drveni sanduk za odjeću
čepara - puška-igračka od zove sa čepovima od kudjelje
čepova - igra "bliške" limenim čepovima od boca
češa - svrab
češagija - korist, okoristiti se; naprava za timarenje konja
češljati - čijati (perje, vunu, batu)
češnjo - crveni luk u obliku češnjaka
četverac - 1. vrsta narodnog kola; 2. platno za vezenje
čtvorka - posavsko kolo uz šargiju
čiboljčić - čivoljčić; gnojna aknica
čičkova boja - narandžasta boja
čijanje - čišćenje, češljanje (guščjeg) perja, trijebljenje
čik - vrsta jegulje (živi u mulju bara i kanala)
čik-čik - uzvik čikanja, izazivanja
čiklić - čik; opušak
čimbar - gvozdena naprava za poprečno zatezanje platna na tkalačkom stanu
čimbur - jelo od jaja
čipkara - vrsta ženske košulje
čistiti nobet - platiti crkveni porez
čišanica - mjera za količinu pređe
čitaona - čitaonica
čivalduz - velika debela igla
čiviluk - drvena vješalica okačena o zid
čivka - čipka
čivkalica - čipkalica; igla za pletenje čipke
čivoljčić - gnojna aknica
čižma - čizma
čoeck - čovjek, muž, suprug

čoko - iracionalno biće kojim su plašena djeca (čovjek-životinja)
čorape - čarape
čota - izraz u igri prstena; vrsta kape
čubnuti - čučnuti
čunčanje - vrsta ručnog rada
čuti se - smrditi
čuvalduz - v. čivalduz
čvaliknuti - 1. čvoknuti; 2. imati seksualni odnos

Ć

ćaćkonja - nalik na oca, isti otac
ćalovina - budalaš
ćaka - naredba konjima za skretanje u desno
ćasa - široka emajlirana ili zemljana zdjela sužena prema dnu
ćenifa - zahod, klozet; nužnik
ćesrce - natašte
ćeze - čeze; karuce
ćimbo - odrpanac; prosjak
ćindija - (tur.) kasno poslijepodne, vrijeme za kavu
ćoš - igra pretrčavanja iz ćoška u ćošak prostorije
ćubiti - čučati
ćućoriti - sašaptavati se; ogovarati
ćukećije - "stil" dječjeg plivanja
ćulap - plitka kapa
ćumur - ugalj
ćuprija - (tur.) most
ćuriti - čučati

D

daća - sahrana, jelo poslije sahrane
dada - otac
dâdo - otac
damar - nerv, živac
darniti - dirnuti, dodirnuti, dotaći
dati ko u crkvu - pokloniti od srca; halaliti
dati na tabljicu - darovati u parama
dati na talambase - razglasiti
dati u arendu - iznajmiti njivu na obradu
deder - naredbodavno ili odobravajuće: ajde uradi to
deka - dekagram
dići na zijev - ošamutiti i natjerati ribu na površinu zamučivanjem bare na vrućinama
dijati - disati
dijerati - dirati
diviji - divlji
divka - surogat za kavu
dizanje - u prstenu: otkrivanje kapa

dječja sinica - sofr za djecu na svadbama i sl.
dlan - mjera za količinu (slanine, tečnosti u flaši)
Doljani - Donjani; mještani Donjeg Hasića
dolmiti - puniti, obično paprike, sarmu
Domlječani - Domaljevčani
Dovi - Duhovi
dramiti - jedva sastavljati kraj s krajem, jedva skupiti nešto
drečati - jaukati; vrištati
dreš - (njem. der Dreh - okretanje, obrtanje) vršalica za pšenicu
dretva - gruba špaga
drezga - gusta površinska barska biljka
drhtavica - lučevine; pihtije
drijek - 1.prostor za teret na drvenim kolima 2.mjera za količinu tereta na kolima
drkadžija - bezveznjak, onaj koji priča gluposti
drla - nepotrebne stvari
drljaga - (domaljevački) drla, nepotrebne stvari
drljača - naprava za drljanje, sitnjenje uzorane zemlje
droba - drobac; prova udrobljena u mlijeko
drvenjaci - obuća od izdubljenog komada drveta
drvoslan - drvarnik; mjesto gdje se čuvaju, sijeku i slažu drva
držalje - drška, ručka (obično na zemljoradničkim alatkama)
držati na krštenju - biti kršteni kum
dućan - šlic na muškim pantalonama
duda - dudovača; vrsta rakije
duditi - 1. ćutati; 2. smiriti se zbog bolesti
dulum - dunum, mjera za površinu zemlje
dumena - (tur.) zidano pročelje krova na dvije vode
dumenjak - v. dumena
duniti - puhnuti
duovi - duhovi
duplo golo - domina bez brojeva na obje strane
duvak - šlajer; mladina veo
duvar - zid
dvorupac - onaj koji je ubacio kliker u rošu od prve idući "na re"

DŽ

džaba - (tur.) besplatno
džabile - džabe, besplatno, bez naknade
džarati - mašicama poticati vatru da gori
dživdžan - (tur.) vrabac
džokara - (domaljevački) velika sjekira
džudža - vrsta patuljaste kokoške
džudžan - patuljasti ratoborni pjetlić

Đ

đe - gdje
đega - gdje je

đendar - đerdan, ogrlica
đerđef - okrugli drveni okvir za vez ili šlinganje
đerma - đeram
đulnuti - udariti, otkriti kapu u igri prstena
đumle - kugla za bacanje "kamena sa ramena"
đuture - sve skupa, zajedno

E

eci peci pec ti si mali zec – brojalica u dječjim igrama
ege - (njem. die Egge - drljača) trostrana turpija za oštrenje noževa
elementi - betonski blokovi za zidanje
enci menci na kamenci – brojalica u dječjim igrama
ervanje - hrvanje
Ervat - Hrvat
evta - (mađ..) hefta; tjedan

F

fala - hvala
falinka - (njem.) mana; nedostatak
faliti - hvaliti
fajercag - (njem. das Feuerzeug) upaljač
fasovati - (njem.) dobiti batine; izvući deblji kraj
fata - vata
fela - sorta, rasa, soj
fermati - nekoga prihvatati, akceptirati, uzimati za ozbiljno
ferštruljiti - (njem. verstehen) razumjeti; razumijevati
fićfur - nepouzdana osoba; šarlatan
fijaker - limeni šporet sa pećnicom
fildžan - (tur.) findžan; šoljica za kavu bez ručke
filkino zlato - bižuterija; imitacija zlata
firanga - (njem. der Vorhang) kratka zavjesa; stora
firaun - nestašan, šaledžija
fleka - nitna; zakrpa na loncu
frljav - krivih očiju, škiljav
frtalj - (njem. das Viertel) četvrtina
fruštuk - (njem. das Frühstück) doručak; zajutrak
fuljnuti - kradomice, nečujno prdnuti
fušer - nestručan radnik

G

ganak - hodnik
ganja - vrsta dječje igre
ganjati krmaču - voditi krmaču nerastu radi parenja
gara - bolest kukuruza (sitni crni prah po klipu)
gariti - 1.čaditi; 2. brzo trčati, voziti, raditi
gariti staklo - čaditi staklo za posmatranje pomračenja sunca

gas - (eur.) petrolej
gaviti se - gaditi se; smučiti se; biti odvratno
ge - đe; gdje
gega - gdje je
gepiti - ukrasti
gevera - (njem. das Gewehr) puška
gibira - (njem. der Gebühr) taksa; nadoknada
glavinjati - 1. tumarati, lutati doglavinjati; 2. nepozvan doći
globura - krupna kost
glot - (njem. glatt - glatko) vrsta tkanine
glotara - vrsta svenosne suknje
gljiva – pluto
gnjata – gnjecavac; gnjeco
gnjecati - gnječiti; pritiskajući miješati dok se ne skaši
gnjeco – nepečen kruh
gnjulež - gnjilež; trulež
go - 1. gol, nag; 2. zgoditak u nogometu
golovrata - vrsta kokoši bez perja na vratu
golubija boja - svijetlo-siva boja
Gornjani - mještani Gornjeg Hasića
Gospoina - Velika Gospa
gostiona - gostionica
gožđe - gvožđe; željezo
gra - grah
Grad - Gradačac
granica - sedamnaest snopova pšenice (ponegdje i trinaest)
graorasto - (njem. grau) sivo
graorka - siva, pjegava kokoš
gravčati - grakćati
grebača - veliki greben; naprava za grubu obradu lana
greben - naprava za finu obradu lana
grebenati - rastavljati lan
greblje - groblje
gredica - leja u bašti
greljiti - grebati
grije - grijeh
grijota - grehota
grožđice - suvo grožđe
gruda - 1. grumen; 2. mjera za količinu mladog sira
grudica - kocka šećera
gruša - pita od prvog mlijeka oteljene krave
gubice - usne
gujavica - glista
gujica - guzica
gujina trava - vrsta korova u kojem se po narodnom vjerovanju kriju zmije
guljačiti - raditi teški posao
gumeleza - (njem. Gummilöser) gumileza, ljepilo za gumu
gumiđonke - cipele sa gumenim đonom
gunj - debeli ogrtač od valjanog sukna

gursuz - ugursuz; prznica
gustirati - sa užitkom, lagano nešto probavati
guta - (njem. der Gut - teret) 1. knedla u grlu; 2. šaka brašna
gubernal - upravljač na biciklu
guzičar - poguzija; nepoželjan ili nepozvan gost
guzlati se - laktati se
gužvara - vrsta pite
G-vagon - goveđi, stočni vagon

H

I

ibričić - ibrik; posuda za kavu sa poklopcem
ičkija - (tur.) seksualni nagon; uzbuđenje; požuda; čežnja
ići na viđenje - posjeta mladinoj porodici prije zaruka
ići po ruvo - pred svadbu dovesti ruvo od mladine kuće
iglice - čiode
igrača - igra sa sličicama nogometaša (pola-cijelo)
iksan - (tur.) insan; osoba
ilinjača - vrsta kruške
imati vatra - imati temperaturu tijela, groznicu
inoća - (tur.) suparnica
irget - nadničar; pomoćni radnik u građevinarstvu
iseknuti se - izbaciti bale iz nosa
iskati - tražiti
iskolčiti - omjeriti; označiti mjesto za pravljenje zgrade
iskučiti se - izmaknuti se
iskružiti paprike - očistiti paprike od sjemena
isoditi se - osloboditi se nečega, otarasiti se
ispeksiniti - zaprljati, uprljati (takođe duhovno)
ispitati se - ispozdravljati se, kratko razgovarati
isporavljati - ispravljati; tjerati "mak na konac"
ispotija - polagano; postupno; bez žurbe; temeljito
ispratak - ispraćaj
isprčiti se - isturiti se; poturiti se
ispuljati - izbaciti vodu (iz čamca npr.)
istepana povjesma - najbolja povjesma; osnova za tkanje ponjava
istepati - fino obraditi povjesmu na tepanici
iščevrljiti - 1. čupajući otkinuti; 2. uganuti nogu
iščupati - isčupati
iščil - 1. želja, čeif; 2. zabegenisana kapa u prstenu
itnuti - hitnuti
izandati - istrošiti; otrcati; razdrndati
izatrke - iz trka; iz zaleta
izbeljiti se - izbekeļjiti se; napadno gledati u nekoga
izdreljiti se - izderati se na nekoga
izići navan - otići u klozet; izvršiti nuždu

izmlatiti - istući
iznijeti na klupu - prodavati na pijaci
izod - izlazak sunca
izručiti - izvlačiti ručice lana
izubijati se - ugruvati se
izuvijedati - zanovetati
izvaliti kesu - ljenčariti
izvlačiti ručicu - ručicati lan
izvoditi - glumiti; pretvarati se

J

jabučari - putujući prodavci voća
ja-ja - prijekor: što uradi (slijedi kazna)
jajce - jaje
janje - jagnje
japaner - građevinska kolica sa gumenim točkovima
japanke - lagane plastične papuče
japija - (tur.) drvena građa
japura - plitka kaljuga na putu
Jasenik - dio Luga
jazuk - (tur.) šteta
jebadžija - kurvar
jebandžija - šegadžija; zajebant; šaljiva osoba
jebibriga - onaj koji se ne sekira; sve mu svejedno
jebo te kote - uzvik čuđenja, odobravanja
jebulja - nimfomanka
ječmenik - ječmenac; ječmičak; čir na očnom kapku
ječmenjak - v. ječmenik
jednoč - jednom
jednožica - vrlo tanka prednja ponjava
jedrica - bubuljica, akna
jendek - (tur.) kanal
jenga - (tur.) jendžija; djeveruša
jerbo - zato što
jok - (tur.) negacija, ne
Jošak - potes zemljišta južno od Vočkića (N. Selo)
jošika - jova; joha, ješika; vrsta barskog šiblja

K

kabuliti - nevodljivo darivati, otpisati (dug)
kaće - kad će
kafeno - smeđe
kafez - kavez; krletka
kaiš - komad slanine
kaišari - (tur. kaiš - remen) opanci sa kaišima
kajati - nositi crninu; žaliti za nekim
kako - kakvo

kalavراسي - putujući prodavci drvenarije
kaljače - plitka gumena obuća sa kaišem
kaljuga - rupa sa blatom za kaljužanje svinja
kaljužanje - "kupanje" svinja u blatu
kamiš - lula
kamze - (tur.) drška noža
kanafa - kanap; konop
kanat - (njem. die Kante - ivica) polje tarabe, ograde
kangaruša - vrsta misne suknje
kantar - dinamometar
Kanjikovac - naziv kanala
Kanjište - dio grebničkih njiva prema Šamcu
kanjura - kanura; mjera za predivo
kapa - kapa za igranje prstena
kapica - (dem.) mala kapija
kapija - (tur.) dvorišna vrata
kapljevina - mast i saft pri pečenju na ražnju
kaputić - sako
karefaka - šala
karati - kajati, žaliti
karavlası - karavlaji; koritari; vretenari
kavdžiti - kavgati, svađati se
kasica - (njem. die Kasse) drvena školska pernica
kaša - (dem.) kašičica; mala kašika
kašika - vještačka ribica za blinker
katanac - loš, netočan sat
kavo - kao
kefa - četka
kefalo - drvena četkica za šaranje uskršnjih jaja voskom
kenjati - srati
kenjkati - 1. seruckati; 2. cmizdriti; 3. nerazumljivo pričati
kerefeka - v. karafeka
kerma - (njem.) germa; kvasac
kesega - vrsta barske bijele ribe
kesegarka - tanka, mala, bijela udica za kesege
kevčija - kutlača
kezme - mlado svinjče, prase
kezmica - mlada krmača koja se nije prasila
kibla - metalna kanta s poklopcem
kiblica - posuda za mlijeko sa poklopcem i ručkom
kićura - ukrasna resa na odjeći sa kuglicom na kraju
kihnula maca - uzvik opravdanja prema onome ko je nehotice prdnuo
kijamet - (tur.) 1. nepogoda, nevrijeme, oluja; 2. nasrtljiva, dosadna osoba
kike - kosa; pletenice
kila - kilogram
kilo - kilavko; kilavac; nesposoban čovjek
kiselina - salata za zimnicu
kiselica - 1. vrsta jestive trave; 2. sirotinjski umak za provu (voda, sirće i mladi luk)
kiskavo - neraspoloženo; meljavo; plačljivo

kitnja - 1. ženski nakit; 2. običaj kićenja svatova
kitonjica - muško dijete
klamfa - (njem.: die Klammer - spona, stega) klanfa; gvozdена dvokraka spojница za grede
klapćati - mljackati
klasovno brašno - kukuruzno brašno
klašura - klasura
kleba - velika čakija
klebara - veliki nož; nožina
kleberiti se - ceriti se; usiljeno se smijati
klemponja - odrasla osoba nedoraslog ponašanja
klip - štap za sađenje povrća
klipa - igra snage u navlačenju drvenog klipa
klipača - velika klipa; komad motke
klipice - klipici, školski štapići za učenje brojanja
kliza - zaleđena staza za klizanje
klobuk - veliko klupko
kljeve - kljove
kljusina - konjasta osoba
kmečati - tiho plakati; ječati
kmeziti - usiljeno, umaženo plakati
knez - (rus.) starješina u selu
Kninevi - potes zemljišta oko hasićkog groblja
knjavati - spavati (obično po danu)
ko - kao
ko molovan - lijep, prekrasan
kobija - kobajagi
kobiva - kobajagi
koc - kolac
kočić - košic; ljevkasta košara od pruća za lov ribe
kodom - istom; tek što; tek sada
kokičar - kukuruz za kokice (sea mais everta)
kolara - spremište za drvena kola ili platon
koleso - 1. poklopac na ploči šporeta; 2. obruč; 3. podmetač za tepsiju
kolija - (zbirno) puno drvenih kola ili automobila
kolnica - v. kolara
kolomaz - kolomast
kolovrat - mehanička preslica na nožni pogon
koljeba - koliba u bostanu
koljebari - čuvari bostana
komad budale - budala; komadina; glup čovjek
komadina - neotesan, glup čovjek
komaljika - komušika; okrunjen klip kukuruza
komarice - komarci
komati - ručno kruniti kukuruz
komač - primitivna naprava za komanje kukuruza
kombaj - kombajn
Konačište - begova vikendica i kupalište u Žandragu
konda - znak nevjerice; kao da će; nema pojma

kondure - velika, nezgrapna (drvena) obuća
konj - bod u igri prstena
konjara - 1. vrsta krupne muhe koja bolno ujeda; 2. vrsta djeteline
konjo - (dem.) konjić; konjče; ždrijebe
kopilara - kopilača; žena koja se okopilila
kopile - vanbračno dijete
kopiluša - v. kopilara
kopnik - topivi snijeg u proljeće
koprena - gusto sito
korpa - treger na biciklu
kosijer - limena kutija za belegiju kosca
kosjerice - kosirice; desni
kosnica - prirodna livada
koščura - kost
koštan - vrsta trave za prehranu goveda
kotač - žica koja održava oblik pocelice
kotlac - očica
koto - kotao
kovčalica – kopčalica; spajalica
kožnjak - kožni, muški, zimski kaput
kožušak - ženski kožni prsluk sa ukrasnim ogledalcima
kožuv - kožuh, muški odjevni predmet od jagnječeg krzna
kradljivac - kabl s motkom za krađu struje sa javne električne mreže
krat - (tur.) konj zelenko; sivac
krdža - 1. koljenasta spojnica za solenare; 2. vrlo loš duvan
kreljiti se - kreveljiti se
kreljo - krezo; krezava osoba
kresa - šibice; žigice
krezo - 1. vrsta kukuruza sa rijetkim zrnom; 2. kreljo; krezava osoba
kriće - sakrivanje prstena u igri
krizban - (njem. Christbaum) božićna jelka
krkače - nositi na leđima
krkačiti - 1. jašiti nekog; 2. biti nekome na teretu
krljetak - krljomak; ostatak pokvarenog zuba
krmadati - kidati na komade i bacati na gomilu
krmaditi - neumjereno iznositi ružne (neistinite) stvari o nekome
krmci - svinje
krndija - 1. čovjek koji nije ni za čega; 2. smeće, bunjište
krompir - krumpir; krumpir
krpa - 1. ženska marama za pokrivanje glave; 2. tanka opna sa svinjske potrbušine za umatanje kuljena
krpač - krpelj
krsta - leđa; križa
krštenica - dio snovače za pređu (četiri klina)
krтина - pečeno ili kuvano meso bez masnoće i kosti
krunjiti - kruniti
kruščić - mali kruh premazan jajima za posvećenje
kru - kruh
kruv - kruh

krzamak - pljuske; dječja
kubanj - klubanj; stog klasure
kubanjic - više uvezanih rukoveti lana za kišeljenje
kubura - (tur.) teret; briga; sekiracija
kucati se - švalerati se, skitati
kudiljka - količina povjesme (vune) za jednu preslicu
kudrav - kudrast; kuštrav; kovrdžav
kučina - najlošija pređa za ponjave
kúća - ulazna prostorija u starinsku kuću sa dvije odaje (kuća i soba)
kuća - 1. način sađenja graha, sakresaka ili krumpira; 2. igra gađanja i rušenja kamarica oraha
kućar - kuća za svećenika i časne sestre pored crkve
kući guske - dječja igra
kućište - mjesto gdje je ranije bila (stara) kuća
kugod - kudgod
kukumavčiti - preklinjati; moliti nekoga za sitnu uslugu
kuljen - kulen
kumniti se - pomjeriti se
kunjati - drijemati
kurdupiti se - nemati mira, vrtiti se, premještati se
kurjak - (tur.) vuk
kurton - prezervativ; higijenska gumica
kutica - (dem.) kutijica; mala kutija
kuvači - kuvari na svadbama i sl.
kuvačiluk - pomoć u pripremanju hrane na svadbama i sl.
kvačalica – v. kovčalica
kvas - uskisao komad tijesta za pravljenje kruha

L

labrnje - (posprdno) usta; usne
laca - vrsta igre loptom
lad - hlad
laditi muda - ništa ne raditi; odmarati se
laga - cucla
lajati - psovati; ogovarati
lajbić - grudnjak
lajka - lajuša; lajavica; žena koja laje, ogovara
lajuša - v. lajka
lancobran - štitnik za lanac na biciklu
laniti - lanuti; nehotimično opsovati
lapacati - lajati; vriježati, ujedati nekoga
laprdati - bez veze pričati; govoriti gluposti
leći sa kokoškama - rano otići na spavanje
led - grad
leđen - legen; lavor
lege - drvena ograda travnjaka
letiti - trčati; hitati; žuriti
lesonit – salonit, ploče za pokrivanje sporednih građevina

lijevča - spojnica osovine točka i šaraga drvenih kola
liza - vrsta cvijeća
lobardati - prevrtati stvari; nešto tražiti
lokšice - pita gibanica
loncija - skitnica, kurvar
loncijati se - 1. kurvati se; 2. lutati i tumarati
lopar - poklopac
lopatarka - vrsta barske ribe; plosnata deverika
lopindža - lopina; lopov; kradljivac; probisvijet
lopoč - lokvanj
lubeničari - ljudi koji prodaju bostan kroz selo
lubeničarke - okrugle kruške sa crvenim sočnim mesom
lučevine - pihtije; hladetina; drhtavica; želatina
lučić - luk za rasad
Lučino - Sv. Luka; Lučin dan (vašar u Šamcu)
Lugovi - potes zemljišta između Hasića i N. Sela
ludinja - ludorija; ludost; ludilo
lukšija - pepeo za luženje (pranje) u parjenici
lulice - vrsta ranog šumskog cvijeća

LJ

ljeljak - lješnik; plod lješnika
ljeljen - ljiljan
ljeska - stablo lješnika
ljetnica - posebno ukrašen božićni kruh
ljudekati - ozbiljno razgovarati
ljuskati špice - jesti prženo bundevino sjeme

M

maca - vrsta biljke, služila za punjenje jastuka
mačje oko - 1. reflektor na biciklu; 2. sočivo baterijske lampe
mačji kašalj - sitnica; malenkost
mačkare - maškare; pokladni običaji
madžarica - mađarica, sorta plave šljive
ma ja ba - tako je
maje - kuvačluk, žene kuvarice i posluga u svatovima
majica - džemper
maljati - mazati
maljav - dlakav, rutav
malko - vrlo malo
manila - gruba jutana špaga za vezanje slame
mantla - (njem.: die Reifenmantel) vanjska guma na kotaču
Manjgura - poplavne njive uz Savu nizvodno od mosta
marisati se - udarati se, tući se
marva - stoka
masat - komad željeza kojim se kreše kremen i pali trud
maslati - lagati

mastiljava oloka - olovka koja navlažena boji u ljubičasto
masur - mosur
maše - mašice; žarač
maške - ručno (sijati pšenicu npr.)
mašna - (njem. die Masche) kravata
mašne - pertle na cipelama
maštrafiti - 1. halapljivo jesti; 2. nekoga udarati
mator - motor; motorkotač
mauna - ništa od toga; nema pojma
maune - mahune
mećanje - podbadanje, uturivanje
mećati - stavljati
medjed - medvjed
meljac - ručica mlina za kavu
meljaja - meljava; kukuruz ili pšenica za mljevenje
meraja - (tur.) travnata površina između kuća i seoskog puta
mesara - svinjokolja
mesarski prsten - svinjski šupak (u šali se na mesarama obećavao djeci)
meter - metar
metlika - metlovina, metlina; biljka od koje se prave metle
metniti - metnuti; staviti
metniti na uzglavlje - parama ili zlatom darovati bebu
mica - igra zrnima graha po nacrtanoj šemi na klupi
mijeran - miran
mijeriti - miriti; pomirivati
miriti - mirisati
miruv - miris
misari - oni koji idu na ili sa mise
miso sveto - uzvik čuđenja: miso sveta
mijur - svinjski mjehur (napuhan služio kao lopta)
miur - v. mijur
mjeridba - odlazak na pomirenje u prijake kada mladoženja ukrade mladu
mjerovina - mirovina, penzija
mjeur - v. mijur
Mladjence - običaj šibanja djece "da bolje rastu"
mljeckati - mljackati; mljeskati
mlječika - vrsta sočne trave sa mliječnim sokom
modati - izmišljati; pronalaziti; otkrivati
modlice - (njem. das Modell) modle; šapice; 1. kalupi za kolače; 2. vrsta suhih kolača
moča - jelo od jaja
moče - uzrečica: zato što; jer je
močila - vodoravne motke kojim se pritiska lan kod kišljenja
močjenice - snopovi lana pripremljeni za kišljenje
mokrača - mokraća
monta - strop od montažnih elemenata
morgaš - vrsta duda krupnih sočnih plodova
moriti ljutina - imati žgaravicu
morkinja - dublek; jestiva bundava

motati - zavijati cigaretu
mraka - zajedljiv, natmuren, sam sebi mrzak čovjek
mrcina - drznik; bezobraznik; nečovjek
mrča - komadina; neotesan, nekulturan čovjek
mreža - torbica; ceher od najlonske mreže
mrka - krmača ili kezmica mrke dlake
mrnak - rovac
Mrtvo spomenuće - Dan mrtvih; Svi Sveti
mudo Marijanovo - uzrečica: sigurno ništa dobiti; ništa od toga
mur - (tur. muhur) žig; štembilj; pečat;
mušema - šareni plastični stolnjak
mušmulje - mušmule
muto - mutonja; mutavac; mutavko; nesposoban čovjek

N

nabaciti čini - začarati, ureći nekoga
nabaturiti - ovlaš obuti ili obući
nabirikati se - dotjerati se, lijepo se spremiti, obući
nabrajati - naricati za pokojnikom
nabrojati se - izgalamiti se; izreći puno primjedbi
naćve - drvena zdjela za tijesto
nadekeriti se - namjestiti se; nacaliti se
nadgužnjak - trtica kod peradi
nadići se - posiliti se bez osnova ili razloga
nadostati - moći stati na dno vode
nadražiti se - seksualno se uzбудiti; nadržkati se
nadrkati se - bezrazložno se naljutiti; naduvati se
nadupiti se - naguziti se
nadušak - 1. naizust, napamet; 2. u jednom dahu
na dvije vode - vrsta krova sa dvije strane i dumenima
nafaka - sudbina
nageti se - nagnuti se
nagozdariti se - namršiti se; namrgoditi se
nagraisati - 1. uopće nadrljati; 2. učiniti nešto što može prouzročiti zlo; 2. nagaziti na mrve kruha ili ostatke hrane
naizust - napamet
najlon - silk za pecanje ribe
nakastilce - sa namjerom; sa točno utvrđenim ciljem
nakiseliti - namočiti
nakocati - unervoziti se (kao kokoš na jajima)
nakrkati se - prekomjerno se najesti
nalečke - dječji stil plivanja
nalokati se - napiti se
naložiti - nekoga lažima nagovoriti na nešto
namaljati se - namazati se; našminkati se
namazati se - našminkati se
namijeriti - 1. namiriti; 2. podmiriti, nahraniti stoku, živinu i sl.
naoroziti se - uoroziti se, nakostriješiti se

napariti - napatovati; naštimati dobitak u igri
napariti oči - gledati gole žene
napeti se - 1. naljutiti se; 2. naduti stomak prejedavanjem (krave)
napeti se ko žaba puvača - biti ljut; biti čangrizav čovjek
naplašivati - nagoniti ribu na mrežu prilikom plavljenja
napoj - rijetko melo za svinje
na povatu - na dohvatu; na dohvat ruke
naprčiti se - poturiti se
naprošnjak - ječmenik na očnom kapku
napuckati - nagovoriti
na re - iz prvog pokušaja ubaciti kliker u rošu
naroljati se - prekomjerno se napiti
našnjurati se - najesti se
natačci - pletene vunene papuče
natikače - sandal-papuče
natkasla - (njem.: der Nachtkästchen) noćni stolić
natobati - previše namazati; nagomilati
natpičnjak - "Venerin brijeg"
natrockati se - neukusno, prekomjerno se našminkati
natrunjiti - natruniti; naprašiti; prosuti mrve
naunjiti se - 1. smračiti se pred oluju; 2. smrknuti se; zabrinuti se
navješćenje - navještenje; najava vjenčanja
nazor - na silu; naprečac
nažmureno - naborano
neboplavno - azurno-plavo
nedilja - nedjelja
nek - neka
nek-nek - uzrečica: neka-neka; nije to u redu; nema smisla
ne silazi ko dijete sa duda - neutoljiva seksualna požuda
neulovno - nepodnošljivo; nemirno; neukrotivo
niodničega - ni od čega
nite - pamučni "češalj" na tkalačkom stanu
nizarašta - ni za čega
nizua - niz
njekcija - injekcija
nobet - godišnji crkveni porez
noseća - trudnica; žena u drugom stanju
noša - noćna posuda, tuta
noška - igra nabacivanja oraha uz čakiju zabodenu u zemlju
nund - tamo

NJ

njaki - neki
njaves - navez; mjesto u štali gdje se veže marva
njeki - neki
njeki tanjeki - uzrečica: neki ljudi (meni poznati, ali neću da kažem koji)
njekoje - neko
njekuda - negdje, nekuda

nješto - nešto

njevica - njivica; ledina pored seoskog puta

O

obad - vsrta kukca, ujeda stoka pa se zaobada

obarine - kuvano meso, iznutrice i koža za krvavice

obaška - naposamke, odvojeno

obazjerati se - obazirati se

obilježje - simbolični dar (vezena maramica npr.) kojim se djevojka obećava momku

objesiti bubu - imati veliki stomak (obično muškarci)

objesiti kesu - ljenčariti; ništa ne raditi

oblatne (njem.: das Blatt - list) oblande; oblate; vrsta domaćeg vafli keksa

oblazak - 1. odlazak u posjetu roditelji; 2. ponude roditelji

oblizniti se - roditi blizance

oblokati se - prepiti se

obnoć momo, a po danu govno - noću se provoditi i lutati, a sutradan biti ni za čega

obojci - čarape od konoplje ili lana

obramenica - motka za nošenje jela u njivu ili opranih rubina iz parjenice

obrlatiti - zavesti; pridobiti nekoga za nešto

očale - naočale

očistiti svinje - uštrojiti; kastrirati

oda - hoda; hodalica za djecu

odabrati - odobravati

odavle - odavde

odati - hodati

odglavinjati - otići u nepoznatom pravcu

odjaziti - širom otvoriti

od male maloći - oduvijek; od postanka; od kada zna za sebe

odrincati - odspavati

oduvati - ispumpati vodu

odvaliti guzove - udebljati se

odžak - (tur.) dimnjak

ofijuniti se - onesvijestiti se

ofrlje - otprilike

ofrljoke - otprilike

oglavina - oglava; dio konjske orme

ogrecati - skinuti sjeme (sa lana npr.)

ogrizotak - ogrizak; ogrizina

ojs - naredba konjima za skretanje u lijevo

oklica - (njem. der Hoker) hoklica; kuhinjska stolica bez naslona

okolobjesiti se - 1. objesiti se nekome oko vrata; 2. srozati se

okopati grob - urediti grob

okopniti - prezreti i uvenuti

okrajak – komad kruha sa korom

olajavati - ogovarati

olba - (njem. Halber) stara mjera za tekućinu, staklena flaša

oloka - olovka
o miso - uzvik čuđenja
o miso sveto - uzvik čuđenja
ondle - odande
opa-do-re-iza - izvici za redosljed u igri (klikera npr.)
opičiti - 1. udariti; 2. energično, beskompromisno krenuti
opjevati grob - svećenikova molitva na groblju za pokojnika
oplećak - ženska bluza bez rukava
opuriti se - opeći se
oranija - aranija; kazan za topljenje masti
orašnica - orahnjača; pita gibanica
orma - konjska oprema
ornalija - igla za kosu, ukosnica
osjek - odsjek
osnovati stan - pripremiti tkalači stan za tkanje
osovati - opsovati
ostal - (mađ.) stol
ostaviti da odane - ostaviti da ohladi i omekša (pecivo)
ostriga - vrsta korova
ošo - otišao
ošujati se - ošišati se "na nulu"
otalambasiti se - skrhati se; srozati se
otalem - odatle
otar - oltar
otarak - ručnik; ubrus; peškir
otesiliti - otresti, osloboditi se
otle - odatle
oto - to
otoič - od malo prije
otoboliti se - opustiti se; omlitaviti
otoič - od malo prije
otvorizati - često otvarati i zatvarati prozor ili vrata
ovarisati se - okoristiti se, izvući korist
ovle - odavde
ozbiljan ko dijete na tuti - neozbiljan čovjek

P

pačice - 1. komadi mesa od buta za sušenje; 2. listovi duvana složeni za rezanje
pačka - bačka; stabljika luka za uzgoj sjemena za lučić
pala - palija; drvena motka kojom se udara piriz
paljderaj - vodenica koja klasira brašno
paljetkovati - sakupljati ostatke
panda - pa onda
pantljika - vrpca, traka
pantole - pantalone
pantolice - pantalonice; kratke pantalone
papjer - papir
paprene bombone - mentol-bombone

parada - parosnici; osobe istog godišta
parcov - pacov
parjenica - drvena posuda za kiseljenje rublja
parlati - (ital. parlare) puno pričati
parok - paroh; svećenik
pasmic - mjera za količinu pređe (deset puta po tri čišanice)
pasti pod urok - biti začaran
patent - (njem. der Reisverschluss) rajsferšlus; patent-zatvarač
patoka - zadnja, vrlo loša rakija (puno metil-alkohola)
patrice - brojanice
patrljak - ostatak osakaćenog uda; ostatak nečeg slomljenog
patrljica - grančica na kojoj visi vočka
paturina - komaljika
pećica - peć od limenog bureta
pedalja - pedala (bicikla)
pedati - pecati; gristi mamac
peglanica - vrsta misne suknje
peka - meso bez masnoće
pekmasto - koje ima mesa (slanina npr.)
peksinav - prljav u duši, naravi; nečist
peljati - životariti; sastavljati kraj sa krajem
pendek - pendrek
pendekast - malen; zakržljao
pendžer - (tur.) prozor
penjav - sitničav
perač - krpa za pranje suđa
perce - pero za pisanje mastilom (ide uz štilce)
perda - (tur.) pregrada; zabrana
perlonka - košulja od perlona
petljati s nekim - obazrivo: kurvati se
pičkasta - seksipilna; izazovna
pičulj - čovječuljak; malen čovjek
pičuljak - čovječuljak; izrazito malena osoba
pičvajz - gužva; rusvaj; opći kaos
pijandura - pijanica; pijančura
pijat - tanjur
pijukati - srkati; glasno sisati
pindiriš - sataraš
pinka - nadoknada za postavljanje keglića na kuglanama
pinkalo - penkalo; kemijska olovka
pirgav - pjegav
pirika - vrsta vrlo visoke trave
piriz - kratki komad drveta koji se udara palom
pirjan - jelo od dinstanog svinjskog mesa
pišaka - mokrača
pišća - drvena pišta; pištaljka od sirove vrbove grančice
piščati - pištati
piščaljka - pištaljka
pišoriti - u mlazu curiti

pišuljica - djevojčica; žensko dijete
pitati - šopati; nutkati
pizma - (grč.) inat; zloba
plaster – flaster
plašiti ribu – nagoniti ribu na mrežu
platon - zaprežna kola sa gumenim točkovima
platondžija - kirijaš
plaviti - loviti ribu mrežom ili bacnjem
plao - puno; mnogo
plavo - v. plao
plavuša - vrsta ženske košulje
plaz - dio pluga
plaziti - puzati
plej - (njem.: das Blech) 1. lim za pečenje; 2. limena traka za opšivanje sanduka
plječak - pličak
pljendžija - plijendžija; poreznik
pljunka - 1. pljuvačka; 2. sitan novac
pljušćati - pljuštati
pljuzge - pljuske po tijelu (krzamak)
pocalica - ženska kapa; pokrivalo za glavu udatih žena
pocelica - v. pocalica
pocokati - popiti; pocugati
počimati - počinjati, otpočeti
podaišati - podšišati
podilaziti žmarci - ježiti se
podložnici - dio tkalačkog stana (veže se za nite)
podmijeriti - podmiriti
podmijeriti se - 1. podmiriti se; obaviti kupovinu; 2. počastiti se; najesti se
podupeti - poduprijeti; dati potporu
podvaditi gnijezdo - pokupiti iz gnijezda ptičja jaja
pođani - mladina familija koja dolazi u svatove
pofajn - podosta
pogačni prašak - soda-bikarbona
poguzija - džabaroš, guzičar
poinaditi se - poinatiti se, posvađati se
pojata - staja; štala
pokajno - na način kojim se žali (crnina npr.)
pokarati - kazniti
poklepati - otkovati motiku ili sjekiru
pokljukuša - kljukuša; vrsta pečenog tijesta
pola - jednak broj sličica sa licem i naličjem u igri "igrača"
pôla - drvena okrugla posuda za brašno, kukuruz
polka - 1. vrsta igre bacanja novčića u zrak; 2. jednak broj "tura" i "azija" u igri bliške
polopura - čovjek premazan svim mastima; svemu sklon
položaj - dijete - gost na Badnjak
položiti - nahraniti stoku
poljevati - popiti piće; počastiti se pri nabavci nove stvari
pomameniti - pobjesniti

pometi se - smesti se, zbuniti se
pomiješana usta i gujica - izraz za otpadna čovjeka
pomjeriti - pomiriti
pomračina - pomrčina
ponediljak - ponedjeljak
ponjava - predni pokrivač
poraditi - pospremiti (sobu, kuću, dvorište)
porket - (njem.) porhet; vrsta pamučne tkanine
porketuša - vrsta svenosne suknje
posprdečke - posprdno; podrugljivo
posvećenje - hrana koja se sveti za Uskrs
poškorano - naborano; izgužvano
poškorati se - naborati se; ostariti
potavniti - potamniti
potkić - ukrasne rese na suknji, rubini li na ručnim radovima
potkriža - vrsta jela od zapečenog bajatog kruha
potlja – poslije; nakon
potlje – v. potlja
potplaviti - loviti ribu pod baerom ili u žilama
potpuckati - podgovoriti
poušivati - sve nadmašiti; nadigrati; pobjediti
poutka - potka; poprečne niti pri tkanju
podvezača - krpa za nošenje tepsije i jela u njivu
povezača - v. podvezača
povjesma - obrađen i za prednju pripremljen lan
povođani - v. pođani
povoj - platnena traka za povijanje beba
povući pantljiku - omjeriti; razgraničiti se; ucrtati među
pracjep - drvena naprava za guljenje, cijepanje šibe
pracjepak - procjepak; najranije šumsko cvijeće
praćak - drveni bat za pranje rublja
praktur - član laičkog crkvenog savjeta župe
prakljača - veliki praćak
prandica - mala udica za sitnu ribu
Prasilište - farma svinja na Zasjeki u Novom Selu
prašak - 1. pilula; tableta; 2. deterdžent za pranje rublja
praviti se - neutemeljeno se dičiti; posiliti se
prdo - veliki motorkotač
prcati - 1. nekoga zezati; 2. seksualno općiti
predamnom - ispred mene
prednica - vrsta ženske košulje
pregač - pregača; kecelja
preguliti zeca - probaciti noge kroz ruke držeći se za troku drveta
prela - preslica
preliti - dugo biti budan
prepreliti - ne spavati cijelu noć
presaugati - ne moći više piti
presisati - previše se napiti
presličak - štap od preslice

preterezniti - prevagnutu
prezati se - brecati se; trzati se iz sna
pricvrljiti - pripaliti cigaretu
pricvrljiti se - priljubiti se, priviti se uz nekoga
pričestilo - pričestalo, hostija
pričešćenje - hostija
prid - pred
pride - dati prednost (bonus) u igri
pridika - propovijed
priglavci - vunene čarape
prigrčati - pregrtati; zagrtati (kuće krompira npr.)
prigristi – pregristi
Priječani – 1. Slavonci; 2. mještani sela na području odžačke općine
Prijeko - Slavonija
prijelaz - prilaz; drveni prijelaz preko ograde
prijenos - prinos; prilog uaturi za svadbu, čatmu
priješt - prišt
prijetka - pritka; motka za prikaljanje povrća
prijošnji - prijašnji, raniji
prijušak - uzrečica: ne može to tako
prikazati - javno darivati (na svadbi npr.)
priklane - preklane; pretprošle godine
priko - preko
prikobaciti - prekobaciti, prebaciti
prikoliti - uz motku privezati povrće
prikoviše - prekoviše; suviše
prikosutra - prekosutra
primenčiti se - 1. nadjevati preimenke (nadimke); 2. oslovljavati po nadimku
primenka - nadimak
primiti njekciju - 1. dobiti injekciju; 2. dati nekome injekciju
priod - zalazak sunca
pripetljati - pokrpati čarape; džemper
pripostavljati - pretpostavljati
pripoznati - darovati u svatovima mladu
prisvlaka - presvlaka
pristaviti - nastaviti jelo da se kuva
prišiti rubinu - darovati košulju (mlada u svatovima npr.)
pritvarati se - pretvarati se; glumiti
priušak - v. prijušak
privariti zoru - ustati prije zore
privrate - prevrate; pecivo od tijesta slično palačinkama
prkati - izazivati
profidur - špico; prekomjerno radoznala osoba
profijuriti - brzo proći; protrčati
profuknjača - kurva; nemoralna žena
prokisnuti - uskisnuti; pokvariti se jelo
prokljuviti - shvatiti bit; nekoga "pročitati"
prolitati - dobiti proliv
prolupati - početi pričati gluposti; poluditi

propasti - tjelesno oslabiti; smršati; iscrpsti
propeće - raspeće; križ
propua - propuha
propuva - v. propua
prošarica - slanina prošarana mesom
protabiriti - nešto shvatiti; razumjeti; pročitati
prova - proja
prst - mjera za količinu (tečnosti u flaši npr.)
prstendžije - igrači prstena
prstenovati se - zaručiti se; vjeriti
prteno - 1. zemljano (put npr.); 2. predno (prtene čorape npr.)
prtljati se - petljati se
prvopraska - krmača koja se prvi puta prasi
pucati žito - praviti kokice
pucavice - kokice
pucnjara - testera sa dvije ručke
pujć - dozivanje (vabljenje) svinja
pula - dugme; gumb
puljagavac - punoglavac; puljavac
puljati - ispuljavati, izgrabljavati (vodu iz čamca npr.)
puljavac - v. puljagavac
puljkati – v. puljati
pustiti buvu - dati u opticaj lažnu vijest
pustiti žilac – uhvaćenu pčelu ili osu natjerati da ubode u taban na peti
pušćati - puštati
pušćati golubove - prdnuti
puše - šmrče; ima hunjavicu
pušiti se - ljutiti se bez razloga i efekta
puter - vrsta graha
putravci - opanci od štavljene kože
puvača - puhača; vrsta žabe
puzder - pozder; prašina od češljanja lana

R

rabatija - stara stvar
radijon - radio-aparat
radion - s. radijon
radion s pločama - radio-gramofon
rado - pauk
rakite - iva; vrsta vrbe
Rakite - mjesto na Žandragu obraslo rakitama
raklja - šerpa
rana - hrana
raniti i duvaniti - nekoga uzdržavati
ranjenik - svinjče za uhranjivanje
rasadnjak - rasadište
rascopati - rasjeći
raskecito - razvaljeno; odvojeno (rana npr.)

raskobeljiti - razdreljiti
Raskršće - livada i križanje puteva između dva Hasića
raskrvačiti - raskrvariti
rasperđetiti - sve sa ciljem razbacati
rasplet - vrsta ručnog rada sa izvlačenjem i odsjecanjem niti iz platna
raspravljati - obrađivati zaklanu svinju ili drob
rastavljati lan - grebenati lan
Rastik - dio Lugova; potes zemljišta južno od Jelasa
rašak - drveni ram za motanje pređe
ravno - vrsta narodnog kola uz šargiju
razdiljak - razdjeljak
razdreljiti se - 1. jako otvoriti usta; 2. raskopčati košulju
razdrndano - rasklimano, pokvareno
razvaliti guzove - zasjesti; biti lijen; ništa ne raditi
razvijotka - atleta; tjelesno dobro građen muškarac
reklja - ženska jakna od sitno ufaltanog i prošivenog platna
rena - rerna; pećnica
revati - glasno plakati
ribača - ribaljka; naprava za ribanje kupusa
ridati - jecajući glasno plakati
rigati - povraćati
rke - hrke, drla
rodica - rudica; vuneno ili sintetičko predivo
rodičanka - velika marama od rodice za ogrtanje leđa
rogati - Boga ti
rogoz - rogozina; vrsta barske trave dugih plosnatih listova
rogulje - drvena alatka za skupljanje i plašćenje sijena
roljan - veliki, krupan, dobro razvijen muškarac
roljka - velika, debela žena
rondati - larmajući prigovarati, zvocati
rora - (njem. der Rohr) betonska cijev za ćuprije
roša - 1. rupa u tlu za igru klikera; 2. ženski polni organ
rovanj - rovina; mjesto na kome se kopa šljunak ili pijesak
rozanica - vrsta ženske košulje
rozikavo - roze
rožac - šešalj od rožine
rubina - 1. duga ženska prednja haljina; 2. muška ili ženska košulja
ručica - rukohvat istucanog lana
ručičanje - izvlačenje ručica, izvlačenje vlakna iz ručica lana
ruda - ovca mrkog runa
rudica - s. rodica
rukavi - prednja košulja širokih rukava
rukavići - ženska košulja kratkih rukava
rute - stidne dlake
ruvo - v. ruho
ruo - v. ruvo
ružara - ružnjača; vrsta pite
Rvat - Hrvat

S

- saće** - sad će
sadžak - (tur.) postolje za oraniju
safun - sapun
sageti se - sagnuti se
sakreske - vrsta bundave za pitu
salauka - (tur.) nevrijeme; oluja; nepogoda
saljevati stravine - otjerati strah gatanjem sa vrelog voska na vodi
santrač - drvena ograda na bunaru
sarana - sahrana
satljik - (njem.) mjera za tečnost; četvrtina litra
savt - (njem. der Saft) sok pri pečenju ili dinstanju
savulja - vrsta zemlje pjeskulje
Savulje - potes zemljišta uz Savu
selište - mjesto gdje je nakada bilo (staro) naselje
sepet - (tur.) pletena košara sa ručkom
serviz - staklena zdjela sa stalkom za tortu
setka - mreža za lov ribe
sijelo - prenočište kokošaka na drvetu
sijerak - vrsta trave
sikera - sjekira
sikirati se - sekirati se; brinuti se
Siljevac - potes zemljišta između Hasića i Crkvine
sirenje - kiselo mlijeko
siritka - sirutka
sisnjaci - grudnjaci; lajbići
sita - barska trava šupljih vretenastih listova
sjajni papjer - papir u boji; kolaž papir
sječke - 1. postrance; 2. način udaranja sličicama u igri "igrača"; 3. dječji stil plivanja
sjedalo - postolje od granja na vodi za pecanje
sjemenjača - lubenica, bundeva ili sakreska za sjeme
sjeročad - siročad
sjeroma - siromah; jadan
sjerotinja - sirotinja
skaline - stepenice
skenža - niska klupa; klupica
skindir - skinđo; probisvijet; lotalica
skliza - kliza, poledica
sklopica - narukvica
skobiti - sresti
skreniti - "skrenuti"; poludjeti
skut - obrađen komad slanine za sušenje
slatkoran - slatkohran; dobrog apetita
slatkovina - lozana trava
slijepo oko - sljepoočnica
slikar - fotograf

slinja božija - nevinašce; beba
slizati se - bezrazložno, prekomjerno se sprijateljiti
smandrljati - otaljati; nešto preko volje uraditi
smandrljati se - spasti; svaliti se sa nečega
smjeran - smiren; skrušen; bezazlen
smjevo - smjeo
smok - mliječni proizvodi
smucati se - potucati se; lutati; tumarati
snovača - motke sa klinovima, prečkama i krštenicama za snovanje pređe
sobet - blagoslov, proslava, veselje
socijalni zubi - vještački zubi
sofra - postavljen stol za objed
sojisati se - vršiti pritisak na nekoga
sokak - (tur.) sporedni, seoski put
sola - vrsta padavine; slana
solentar - solenar
sparati - uparivati; sparivati kape u prstenu
spjerine - voda od pranja suđa sa ostacima hrane
spra - spram; nasuprot; preko puta
spremiti torbu - spremiti užinu za radnika
spušćati - spuštati
spuž - puž
Srbovi - Srbi
srča - (tur.) razbijeno staklo
stakor - štakor
stan - tkalački stan; razboj; naprava za tkanje
staor - štakor
starka - stražnjica; dupe; guzica
starosvat - stari svat, uglednik u svatovima
staviti se - usresrediti se; skoncentrirati se
stinuti - stegnuti; zgusnuti (mast, vosak i sl.)
stočke - stoječke
stoja - stotinarka, novčanica od stotinu dinara
stolac - tronožac
strane ti - poštapalica: stvarno; odista
stravine - strahote
streva - streha
stupa - drvena naprava za tucanje lana
stupka - stupa; tucalica za lan
subaša - (tur.) begov povjerenik; poreznik
sud - posuda
sudbeno vjenčanje - svjetovno vjenčanje kod matičara
suđice - posuđe-igračke
sukati - motati pređu na "cijeve"
svage - svagdje
svedno - svejedno
svenosno - svakidašnje; za svaki dan
Sveti Andrija - zavezanija - nastupa Korizma, nema veselja
Sveti Rok - u Prud jok - blagoslov u Prudu

svezač - ukrasna platnena traka za pocelicu
svilene bombone - sjajne, šarene, punjene bombone
svira - sviraljka; svirala od vrbove kore
svitnjak - učkur
svjećica - 1. svitac, svjetlac; 2. izmišljena pojava sa nadnaravnim svojstvima
svjetlica - munja
svjetovati - savjetovati
svraka - naprava za zatezanje prednjeg vratila tkalačkog stana

Š

ša - šah
šalić - šal
šalunzi - (njem. die Schale - ljuska, kora) drvene oplata za betoniranje
šanjati - šepati
šaporenje - 1. šaputanje ; 2. ogovaranje
šarage - (njem.) zadnja stranica drvenih kola
šaralica – četkica za šaranje uskršnjih jaja
šarena laga - šarena laža
šargo - nož šarene drške sa koricama
šarka - šarnir na prozoru ili vratima
Šaševica - šuma između Škarića i Šamca
ščenuti - zdrobiti
ščipiti - 1. stisnuti; 2. imati hraprosti za nešto
ščipiti guzicu - biti škrt
šebesa - vrsta napitak (vještačka limunada)
šećerac - 1. vrsta graška; 2. vrsta kukuruza za kuvanje
šega - (tur.) šala
šenica - pšenica
šeper - ograda od drvenog pruća
šijuk - sitna barska riba vretenasta tijela
šiljoguz - umišljena osoba koja je uvijek u centru pažnje
šimike - vrlo špicaste cipele
šina - 1. metalni opov točka drvenih kola; 2. komad pružne šine za otkivanje alatki
širit - (tur.) kupovna čipka
šiz-pantalone - trapez pantalone
škatulja - škatula; kutija cigareta
škipati - namigivati
škloja - čakija s drvenom ručkom, vrsta noža na preklapanje
šklopocija - (teh.) rabatija; stara istrošena stvar
školac - 1. školovana, obrazovana osoba; 2. školarac; đak
Školište - livada kod škole i čitaone
škriljka - 1. režanj (jabuke, lubenice); 2. oblutak; plosnati kamen
škrljak - prednji dio kape, kačketa
škrljetak - 1. komadić kocke šećera; 2. komadić zuba
škubiti - boliti zub
šlajbok - (njem.) lisnica; novčanik; novčarka
šlajer - veo; pokrivalo za glavu mlade
šlajmati - (njem.: der Schleim - sluz) čistiti svinjska crijeva za djevenje kobasica

- šlauf** - (njem.: der Schlauh) 1. dihtung u pumpi za vodu; 2. unutrašnja guma na točkovima
- šlicuge** - (njem.: der Schlitten) klizaljke
- šlinganje** - (njem.: schlingen - obavijati) vrsta ručnog rada na šivaćoj mašini
- šlingati** - 1. driblati u nogometu; 2. nadigrati, nadvisiti, pobijediti; 3. praviti šlingu na šivaćoj mašini
- šljiva** - modrica na oku
- šljivoš** - pečene šljive sa šećerom
- šljizgo** - 1. balonja; 2. šeprtlja
- šljokanica** - vrsta ženske košulje
- šmagati se** - željeti nešto; žudjeti
- šmugati se** - (njem.: schmugeln - krijumčariti) šunjati se; zavirivati
- šnjita** - (njem.: der Schnitt) šnita; kriška; komad kruha
- šnjura** - (njem.) šnura
- šoder** - (njem.) šljunak
- šopa** - (njem.: der Schopf - ćuba) obliji, tubaviji kraj jajeta
- špice** - prženo bundevino sjeme
- špico** - (njem.) špiclov; profidur
- špicoke** - (njem.: spitz - šiljast; oštar) šutnuti (loptu) vrhom stopala
- špic-plej** - lim za ojačavanje đonova cipela
- špigla** - (njem.: der Spiegel) ogledalo (džepno)
- štagaje** - a koliko je puno
- štemajz** - (njem.: der Stemmeisen) dlijeto
- štender** - (njem.: der Ständer) cijev-nosač električnih provodnika na krovu kuće
- štilce** - (njem.: der Stiel) štilo; držalo za perce
- štokrla** - hoklica, kuhinjska stolica
- štranjga** - (njem.: der Strang) štranga; debelo uže
- štreka** - (njem.: streken - oboriti) kvaka na vratima
- štrepiti** - štrepati; drhtati; strahovati
- štukarka** - udica za lov štuka
- šubonjiti** - (njem.: der Schub - udarac, guranje) lupati u šuplji predmet (lubenica npr.)
- šuferice** - (njem.: die Schue - cipele) marame za umatanje nogu, nadomjestak za čarape
- šujav** - ošišan (neravno) do glave
- šujavka** - ošišana ovca
- šuma-še** - skrenuo s pameti; poludio
- Šupljenovac** - Novo Selo
- šušanj** - suva hrastova grana s lišćem za položaje
- šuška** - omotač klipa kukuruza
- šuškavac** - perlonski kišni mantil
- šušnjar** - vrsta hrasta (pogodan šušnjeve)
- šuvake** - ljevake; lijevom rukom ili nogom

T

- tabiriti** - istraživati; razumijevati; čitati
- tablja** - tabla
- tabljica** - tabla na koju mlada u svatovima skuplja darove (novac)

tal - (njem.: der Tal) dio; učešće u nečemu
tankerica - postavljeni mantil sa kapuljačom sivomaslinaste boje
tarzanka - vrsta muške frizure
tavica - tava
teka - sveska; bilježnica
teke - malo; malkice
tela - (dem.) žensko tele
teljuga - dio volovskog jarma
tene - patike od sivog platna
tepalja - daska sa gustim klinovima za obradu lana
tepanice - osnove za ponjave
tergalka - faltana, peglana, "građanska" suknja
terluci - ukrašeni priglavlci
ter-papjer – katranizirani izolacioni materijal
testa - cesta
testerisati - hrčuci spavati
testica - cestica
Testica - put od Jelasa prema Rastiku
tevsija - tepsija
tiba - (dem.) trbuščić
tikvić - 1. sušena tikva za čuvanje zrnastog povrća; 2. pribor za lov štika ispod leda; 3. pomagalo za učenje plivanja (tikvići začepljeni komaljkom i međusobno svezani špagom)
tipati se - grudvati se (snijegom)
tjemenjača - kora na glavi novorođenčadi, vrsta kožne bolesti
tjerati šegu - šaliti se
tjeti - htjeti
tkalo - tkanje
tkunja - dunja
točak - bicikl (s ramom - muški; bez rame - ženski)
toič - malo prije
topova - dječja igra sa blatom
toravo - prljavo; otpadno
torba - kratka vreća sa ili bez uprtača
tore - "krpice" prljavštine sa tijela
torgulja - vrsta poludivlje šljive crnice opora okusa
tota - vrsta peradi
toz - (tur.) soc; sac od kave
tragače - (njem.: tragen - nositi) drvena građevinska nosila bez točkova
traljica - vrsta dječje igre traljicama (krapicama)
traljice - krpice-dječje igračke
Travnjačište - dio Zasjeke
travnjak - živikom i legama ograđen pašnjak za ispašu stoke bez čobana
travuljat - povaliti ženu (na travu)
trblav - trbušast; velikog stomaka (obično muškarac)
trečorednica - red žena vjernica osobitih zasluga
trenica - (njem.: trennen - razdvajati) rendisaljka
trešnjo - vrsta graha
trgači - berači kukuruza

trganje - branje kukuruza
trijem - natkriveni ulaz u kuću
trim - v. trijem
trlica - drvena naprava za tranje istucanog lana
trnjine - trnine; plod trna vrlo oporog okusa
troja - svinjska mast sa dna kante sa sitnim čvarcima
troka - velika grana
troncati - poluglasno negodovati
tubavo - tupo, neoštro
trulja - 1. ponjava od starih krpa; 2. krpa za brisanje
truljež - trulež
Trumanova jaja - UNR-ina jaja u prahu
trvilje - 1. lan za trvenje; 2. prelo na kojem se tare lan
tucalica - stupa; stupka; drvena naprava za tucanje lana
tucati se - 1. međusobno razbijati uskršnja jaja; 2. polno općiti
tučak - šareno uskršnje jaje
tući - đulati kape, dizati kape u prstenu
tumno - potmulo (grmjjeti; boljeti)
tura - (tur.) avers (glava) kovanog novca
Turak - Turčin; Musliman
Turci - Muslimani
tuzge - prljavština
tvrdi post - strogi post; post na kruvu i vodi

U

ubriditi - malo popiti; popiti "koju čašicu"
udavke - ispraćaj djevojke pred udaju
Učajak - potes zemljišta uz Savu nizvodno od Tursinovca
uče - uoči
uči - uoči
udarati dumine - obmanjivati, lagati
udlo - udilo; udlište; drveni štap za pecanje
udžera - (tur.) pomoćna zgrada od drvenih dasaka
ufatiti - uhvatiti
uferčiti - potrefiti; nešto pogoditi
ugacati - ugaziti u vodu, blato
ugur - ugursuz; onaj koji donosi nesreću
ujati se - 1. nepodnošljiv, silan; 2. jaje koje se ne da tucanjem razbiti
umrlo - umrće; smrtni slučaj
Undragovica - naziv odvodnog kanala kroz Hasić
unter - (njem.: das Unterrock - podsuknja) unterok; predna podsuknja
uoroziti se - nakostriješiti se; naljutiti se
upeko zvjezdan - upeklo sunce; podnevna žega
upeti - uperiti
upeti se - ići visoko podignute glave; posiliti se
upušćati - upustiti, djecu npr. da rade što hoće
Urica - ledina između Rastika i Jelasa
Urija - dio Gornjeg Hasića prema Kruškovom Polju

Urijaši - mještani Urije (Gornji Hasić)
useknuti se - ušmrcati ili istresti bale iz nosa
uskinuti - otkinuti, ubrati (bostan npr.)
usijerčiti se - 1. provreti, usirčiti se, usiriti se mlijeko; 2. zgružati se krv
ušćaviti se - usmrditi se: oznojiti se
ušiti - nadmašiti
ušnjaci - naušnice; minđuše
uštijerakati - uštirkati
u talu - zajednički; skupa
utrapiti - 1. nekome nešto podvaliti; 2. u trap uspremiti (krompir npr.)
utres - sve ture ili sve azije (u igri bliške)
utrunjiti se - strani predmet u oku
uturiti - nekome perfidno podvaliti
uvaliti kajlu - (njem. der Keil - klin) nekome podvaliti
uvesti svijetlo - instalirati električnu struju u kuću
uvjeniti - 1. nanizati, uvezati dukate u ogrlicu; 2. napraviti vijenac luka
uvratine - vratine; uvratnjak
uvući žicu - uvući žicu svinjama u njušku da ne riju
uza zid - vrsta bliške
uzovnici - uzvanici
uzrnčana mast - mast zrnate koagulacije
uz šibu - vrsta bliške
uzvišćati - uzvištati; provreti; uskipjeti (kom, tijesto, kiselina)

V

vabiti - dozivati životinje
vakat - (tur.) vrijeme je
valov - korito za svinje
vangla - (njem.) vandla; ovalna, metalna zdjela za tijesto
varalica - 1. vrsta narodnog kola uz šargiju; 2. vještačka ribica; kašika na blinkeru
varica - kuvani kukuruz
vašer - vašar
ventilj - ventil
veremiti - jadovati; teško živjeti; čeznuti
vez - brijestova lika za vezanje lana i konoplje za kišeljenje
vezara - vrsta ženske košulje
vijača - vijara; naprava na ručni pogon za vijanje graha, pšenice
vijenac ribe - sitna riba nanizana na vrbov prut
vijer - vir
vikati darove - pokazivati poklone na svadbi (čaj)

viksa - krema za cipele
vilina kosica - vrsta ukrasa za božićnu jelku
vilin konjic - vodeni konjic
vindaka - (njem. Windjacke); vindjaka, kratka jakna
vlačiti se - 1. hodati po sumnjivim mjestima; 2. kurvati se
vlas - dio lana pri rastavljanju; služi za potku
vjenčić - kuglager (bicikl)
vještura - vještica

vodek - ovdje, tu
vodičari - parokova pratnja
vodijer - kutija za belegiju
volujak - 1. količina sijena koja stane na volovska kola; 2. plast, stog sijena
volje - voljka; guša; podvoljak
vratine - uvratine na njivi
vražja koža - naziv za izvrnutu kožu; nabuk-koža
vrpati - 1. pipati, tražiti; 2. nestručno popravljati
vršak - špicasti kraj jajeta
vrška - košara od pruća
vrtlak - vrt; bašta
vrtlačić - mali vrtlak (cvijeće)
vucarati se - 1. kurvati se; 2. hodati po sumnjivim mjestima; skitati se
vucati se - 1. kurvati se; 2. vucarati se
vude - ovdje, tu
vulača - vrsta ženske košulje

Z

zabegenisati - (tur.) odabrati; zabilježiti
zabilježiti - darovati i bezecovati kumstvo
zabrazditi - 1. nadrljati svojom krivnjom; 2. tvrdogavo što činiti
zacopariti se - zacopati se; zaljubiti se
zadruga - seoska prodavnica mješovite robe
zađeriti - zadesiti; naći se slučajno
zafijariti - daleko baciti
zafrkavati - zezati; šaliti se na nečiji račun
zafrljačiti - daleko i nekontrolirano baciti
zagasito - tamno
zagondžija – švaler, kurvar
zajebant - šegadžija; šaljivac
zakoceniti se - izgubiti dah; zagrcnuti se
zakoljebati - 1. previše započeti; 2. neostvarivo
zakrkati - zabit
zaliti pumpu - usuti vodu da bi pumpa proradila
zamantati se - zanesvijestiti se
zanositi muda - ići nekome niz dlaku; biti poltron
zaod - zahod, nužnik
zaokonce - svezati u mrtvi čvor
zaorati - tvrdoglavo braniti stav, mišljenje
zapljunčiti - zapljuvati
zapljuvači - vrsta dječje igre
zapomagajisati - zapomagati; zvati u pomoć
zapreg - kecelja
zaprg - zafrg; zaprška
zaprimenčiti se - nekoga osloviti po nadimku
zaprndecati se - nespretno potrčati
zapuvati se - zadihati se
zarasti - biti nepodšišan, neobrijan

zarozati - ispraviti, popraviti kragnu
zasjeći - tvrdoglavo odbijati
Zasjeka - potes zemljišta istočno od Nedića
zastrug - zagorjelo dno šerpe, lonca, tave
zatušiti - pritušiti; poklopiti pecivo da omekša
zaujati se - uzeti zalet; zatrčati se; ubrzati
zauvar - (tur.) zauhar; dobro došlo; biće korisno
zažgati - upaliti; zapaliti
zažmijeriti - zažmiriti
zec - dio svinjskog mesa sa kostima
zečije - "stil" dječjeg plivanja
zelderija - zerdelija
zera - vrlo malo
zglavak - zglob
zgutiti se - zastati u grlu; progutati knedlu
zidana peć - peć od nepečene cigle i blata
zijan - (tur.) zijana; šteta; kvar
zijev - prorez za čunak na tkalačkom stanu
zimzelen - vrsta cvijeća
zinit - zinuti
zjalati - 1. vikati; derati se; 2. besciljno lutati; 3. biti dosadno
zlatar - vrsta karasa
zolufi - zulufi
zrnjeta - đerdani
zuba - zubača; poljoprivredna alatka za sitnjenje zemlje
zuke - igra skrivenog udaranja u dlan iza leđa
zveka - 1. sitan metalni novac; 2. zvečka
zvjerlati - zvjerati; prestrašeno se osvrutati
zvrndati - 1. puno i neprestano pričati; 2. besciljno lutati

Ž

žalovito - žalosno
žara - kopriva
Žendrag - Žandrag; Žandrak
Žendraguša - zemljište u Tišini kod Jelečevića
žica - 1. mutilica; spiralna mješalica za tijesto; 2. kraj konca na odjeći
žico - žicar; parazit; gotovan
žiga - 1. žar; žeravica; 2. uzvik upozorenja za opasnost od vrućeg predmeta
žigicanje - izazovnije, slobodnije ponašanje (cure npr.)
žijer - žir
žilac - žalac
žiška - žiga, žeravica
žito - kukuruz
živac - prgava, nervozna osoba
živi - pravi (-vrag; -kijamet)
živika - živica
živinče - kokoš
živi piš - 1. urnebes; 2. onaj koji pravi urnebes

- živoka** - vodoravna, noseća letva na ogradi
živopisac - slikar
žljipe – žlipe, žile u mesu
žmarci - trnci
žmariti - pušiti cigarete jednu za drugom
žmijeriti - žmiriti
žmirka - žmira; žmura; žmurka; vrsta dječje igre
žnjurci - žmurci
žnjut - koljenica
žućica - iglica; pribadača
žućka - duga ukrasna igla sa kuglom i srebrnim novčićima za pocelicu
žujara - velika, gruba jutana vreća
žutanjce - žumanjak; žumanjce
žvaliti se - ljubiti se
žvalje - 1. žvale; 2. željezna šipka od konjske ogla

Napomene autora

Razgovarajući i slušajući govor starijih ljudi iz Posavine, godinama sam bilježio riječi i izraze kojim su govorili. Moja zbirka je vremenom narasla na preko 4.000 riječi, ali sam za ovo objavljivanje pokušao, svuda gdje je to bilo moguće, izbjeći one riječi koje možemo često naći i u drugim krajevima, dakle netipične za naše podneblje i sveo taj spisak na oko 1.650 riječi. Mislim da je to dovoljno kao inicijal da se ovaj posao nastavi, da se objedine pokušaji i građa entuzijasta koji su se time bavili ili bave, te da posluži kao moj osobni skroman prilog i materijal za izradu cjelovitog "Rječnika hrvatskog jezika Bosanske Posavine".

Prema mišljenju stručnjaka za jezik, taj rječnik bi trebao sadržavati oko 10.000 riječi!

Sasvim razumljivo da "rječnik" kojeg objavljujem, zahtjeva jednu temeljitu, stručnu obradu, recenziju i sistematizaciju. Kao nestručnjak za ovu oblast, pokušao sam zakonitosti u govoru Posavaca (laički) analizirati i sistematizirati. To sam spreman kao eventualnu pomoć ustupiti zainteresiranim stručnim ljudima koji se budu ovom problematikom na sveobuhvatan način bavili ("Posavski rječnik"?). Uočio sam dakle da se sve riječi i izrazi koje sam sakupio mogu podijeliti u nekoliko skupina:

1. Originalne, autohtone, odnosno riječi tipične za Bosansku Posavinu a koje ne nalazimo u hrvatskim i općenito drugim govornim područjima.
2. Specifično izvedeni ili deformirani oblici riječi koje se inače koriste u hrvatskom jeziku u drugim krajevima.
3. Riječi koje se u istom obliku koriste i u drugim područjima hrvatskog jezika, ali sa sasvim drugačijim značenjem.
4. Riječi izvedene od riječi stranog podrijetla (njemački, turski, mađarski) ili su nastale deformiranjem osnovnih oblika tih riječi.
5. Riječi poznate i u drugim ne hrvatskim i ne slavenskim jezicima, ali sa sasvim drugačijim značenjem u odnosu na izvorno značenje.
6. Riječi koje i u drugim jezicima imaju isto ili slično značenje, ali se vrlo rijetko upotrebljavaju u suvremenom govoru.

Nadalje, uočljivo je da su na specifičnosti, različitosti i bogatstvo jezika u Bosanskoj Posavini, utjecale različite povijesne, političke, kulturne i etničko-migracione odrednice. Posebno je karakterističan utjecaj njemačkog jezika (od 1878 i K.u.K. Monarhije), te kasniji utjecaj njemačkog jezika preko brojnih posavskih radnika u inozemstvu, u zemljama njemačkog govornog područja (Njemačka, Austrija, Švicarska).

Isto tako, primjetan je značajan utjecaj srpskog jezika, posebno zbog općepoznatih nametnutih metoda nakon Drugog svjetskog rata u sistemu školstva i obrazovanja, te srpsku kulturnu i informativnu dominaciju, ali i zbog dugogodišnjeg suživota na prostorima Posavine.

Utjecaj turskog jezika se iskazao dvojako: preko srpskog jezika punog turcizama kao posljedice stoljetne dominacije osmanlijskog carstva i kao utjecaj turskog jezika preko govora Muslimana koji su se na područje Bosanske Posavine intenzivno naselili nakon velikog progona iz bivseg Šabačkog, Užičkog i Beogradskog pašaluka u drugoj polovici 18. stoljeća.

Utjecaj ikavice i dalmatinskog dijalekta radi (još neistraženog i znanstveno potvrđenog!) podrijetla dijela Hrvata Bosanske Posavine iz Hercegovine.

Na kraju, samo još jedan kuriozitet: u ovom spisku od oko 1.650 riječi nema niti jedne riječi sa početnim slovom H! Ali tvrdim da je i ovaj način govora nas Posavaca - HRVATSKI JEZIK!

Perica Mišić
München, veljača 2008.